

DOI: 10.17942/sted.1181179

Geliş/Received : 28.09.2022
Kabul/ Accepted : 23.02.2023

Özet

Amaç: Araştırma, hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalıklarının flört şiddetine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma hemşirelik bölümünde eğitim gören 454 öğrenci ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği (AİŞFÖ) ve Flört Şiddeti Ölçeği (FŞTÖ) kullanılarak yüz yüze toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 25,0 paket programı kullanılarak sayı, yüzde, ortalama ve uygun istatistik testler kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması $19,75 \pm 2,7$ (en düşük:18, en yüksek:40) yıldır. %28,6'sı 1. sınıf, %20,9'u 2. sınıf, %25,1'i 3. sınıf ve %25,3'ü 4. sınıf hemşirelik öğrencilerinden oluşmaktadır. Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçek (AİŞFÖ) puan ortalamaları $2,79 \pm 0,30$; Flört Şiddeti Tutum Ölçek (FŞTÖ) puan ortalamaları ise $4,57 \pm 0,48$ olarak bulunmuştur. FŞTÖ ile AİŞFÖ arasında pozitif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,388$, $p<0,001$). Buna göre; öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıkları arttıkça flört şiddetine ilişkin olumlu tutumlarının da arttığı, flört şiddetini desteklemedikleri bulunmuştur.

Sonuç: Üniversitelerde şiddet türlerine ilişkin farkındalık eğitimlerin artırılması, broşür ve el kitapları dağıtılması, panolara resimli bilgilendirme yazılarının asılması, online ve yüzyüze toplantılar yapılması, hemşirelik bakım planlarında şiddet öyküsünün tartışılması, eğitim videolarının paylaşılması, önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Aile İçi Şiddet, Flört Şiddeti, Hemşirelik, Öğrenci, Üniversite

Abstract

Objective: The research was conducted to determine the effect of nursing students' awareness of domestic violence on dating violence.

Method: The research was carried out descriptively with 454 students studying nursing department. Data were collected face-to-face using Personal Information Form, Domestic Violence Awareness Scale and Dating Violence Scale. The data obtained from the research were evaluated using the SPSS 25.0 package program, using number, percentage, average and appropriate statistical tests.

Results: The average age of the students is 19.75 ± 2.7 (min:18, max:40). 28.6% of them are 1st grade, 20.9% are 2nd grade, 25.1% are 3rd grade, and 25.3% are 4th grade nursing students. Domestic Violence Awareness Scale mean score was 2.79 ± 0.30 ; Dating Violence Attitude Scale mean score was found to be 4.57 ± 0.48 . A positive, moderate, statistically significant relationship was found between scales ($r=0.388$, $p<0.001$). According to this, it was found that as students' awareness of domestic violence increased, their positive attitudes towards dating violence also increased and they did not support dating violence.

Conclusion: It is recommended to increase awareness training on the types of violence in universities, distribute brochures and handbooks, put up picture information on boards, hold online and face-to-face meetings, discuss the violence story in nursing care plans, and share training videos.

Key words: Domestic Violence, Dating Violence, Nursing, Student, University

¹ Dr. Öğr., Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü (Orcid no: 0000-0001-9451-4544)

² Arş.Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü (Orcid no: 0000-0001-5617-6900)

³ Arş.Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü (Orcid no: 0000-0002-9944-2233)

Giriş

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından "kendine, başka bir kişiye, bir gruba veya topluluğa karşı, ölüm, psikolojik zarar, gelişme geriliği veya yoksunluk, yaralanma ile sonuçlanan veya sonuçlanma olasılığı yüksek olan fiziksel güç veya gücün tehditle veya fiili olarak kasıtlı olarak kullanılması" olarak tanımlanmaktadır. Nitekim, fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik, dijital, ısrarlı takip ve flört şiddeti sıklıkla görülen şiddet türleridir (1). Flört şiddeti, mevcut/eski partneri veya eşi tarafından bireyin zarar görmesi, acı çekmesi durumudur. Flört şiddetinin en yoğun yaşandığı dönem üniversite yılları olarak gösterilirken, bu dönemde fiziksel ve psikolojik şiddetin oldukça yaygın olduğu bildirilmektedir (2).

DSÖ, flört şiddetini ciddi bir halk sağlığı sorunu olarak tanımlamaktadır (1). Dünya'da % 1.0-66.5 oranında flört şiddeti bildirilirken, Türkiye'de de bu oran % 11.0-45.8 arasında değişmektedir (3). Gover ve ark.'nın (2008) yapmış olduğu çalışmada son 12 ay içinde öğrencilerin % 29'u partnerine flört şiddeti uygulamış, % 22'si fiziksel şiddet mağduru olmuş, % 52'si de partneri tarafından psikolojik tacize uğradığını bildirmişti (4). Wolitzky-Taylor ve ark.'nın (2008) yapmış oldukları çalışmada da flört şiddetinin yaygınlığı % 1.6 olarak bildirilmiştir. Risk faktörleri arasında ise ileri yaş, travmatik olaylarla ilgili deneyimler ve yaşam stresörlerinin deneyimleri bulunmuştur (5).

Aile içi şiddet, evdeki herhangi birinin acı, sıkıntı veya yaralanmaya neden olacak şekilde kasıtlı ve sürekli olarak istismar edilmesidir (6). Güncel tartışmalar, aile içi şiddetin nasıl anlaşıldığına odaklanmaktadır. Bu açıdan çeşitli kavramsallaştırmalar bulunmaktadır. Bunlardan birisi de cinsiyetçi veya feminist bir anlayıştır (7). Avustralya'da, "aile içi şiddet" terimi, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile ilişkilendirilmektedir. Nitekim, aile içi şiddete maruz kalan bireylerde duygusal ve davranışsal sorunlar görülebilmektedir. Dolayısıyla, risk altındaki bireylerin belirlenmesi, aile içi şiddet yasasının geliştirilmesi şiddetin önlenmesine ilişkin oldukça önemlidir (8). Ülkemizde Güzel ve Camadan'ın (2021) üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıklarının ortanca değerinin altında olduğu bildirilmiştir (9).

Şiddetin mağdur kişi üzerinde fiziksel, duygusal,

davranışsal, bilişsel (dikkat problemleri, öğrenme güçlüğü) gibi birçok olumsuz etkileri bulunmaktadır. Fiziksel sonuçlar, önemsiz yaralanmalar ve beyin hasarı hatta ölümlerle sonuçlanabilirken, duygusal etkiler davranış problemleri, depresyon, anksiyete, düşük özgüven gibi olumsuz sonuçlanabilmektedir (7). Dolayısıyla, geleceğin hemşireleri olan üniversite gençleri üzerinde de ciddi olumsuzluklar oluşturabilecek bu şiddet problemlerinin tespiti, farkındalık oluşturulması ve çözüm önerilerinin gerçekleştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Nitekim, hemşirelik öğrencileri mezun olduklarında karşılaştıkları şiddet vakalarına karşı bilinçli olmalı, gereken durumlarda müdahale etmeli, yol gösterici ve rehber olmalıdır (10). Hemşirelik yönetmeliğinde de belirtildiği üzere hemşireler bakım verdikleri bireylere güvenli bir ortam yaratabilen profesyonellerdir. Bu nedenle hemşireler, şiddete maruz kalan bireylere destek sağlamak için gerekli yerel kurumlarla bağlantı kurabilmeli, eğitimlerin yanı sıra birinci ve ikinci basamak sağlık hizmetleri arasında zorunlu işbirliğini sağlayabilmelidir (11).

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalıklarının flört şiddetine etkisini incelemek amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Türü

Bu araştırma; tanımlayıcı ve kesitsel tipte yapılmıştır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma Karadeniz bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yürütülmüştür. Araştırmanın verileri 01 Nisan- 30 Haziran 2022 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmanın evren ve örnekleme:

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında Karadeniz bölgesinde yer alan bir devlet üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümünde öğrenim gören toplam 554 öğrenci (N=554) oluşturmuştur. Evreni bilinen örneklem formülüne göre (%5 sapma, %95 güven düzeyinde) en az örneklem büyüklüğü 187 öğrenci olarak hesaplanmıştır. Çalışmanın örneklemini ise araştırmanın yapıldığı tarihlerde (Nisan-Haziran 2022) okulda olan, araştırmaya katılmayı kabul eden, Türkçe anlamada zorluk yaşamayan, anket formlarını eksiksiz dolduran

454 hemşirelik bölümü öğrencisi oluşturmuştur. Bu durumda evrenin %82'sine ulaşılmıştır.

Veri toplama araçları ve verilerin toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında, Kişisel Bilgi Formu, Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği ve Flört Şiddeti Ölçeği kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşmeler yoluyla çalışma ortamında toplanmıştır. Her formun doldurulması öğrencilerin yaklaşık 15-20 dakikasını almıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan formda, öğrencilerin demografik özellikleri, aile içi şiddet ve flört şiddet öykülerine ilişkin 24 adet soru bulunmaktadır.

Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği: Özyürek ve Kurnaz (2019) tarafından geliştirilen ölçek, üçlü likert tipinde aile içi şiddetle ilgili farkındalığı ölçen 20 maddeden oluşmaktadır (12). Her maddeden elde edilebilecek en yüksek puan üç, en düşük puan birdir. Ölçekte 1-5. maddeler "Aile İçi Şiddetin Tanımlanması", 6-10. maddeler "Aile İçi Şiddetin Sonuçları", 11-15. maddeler "Aile İçi Şiddetin Kabul edilmesi" ve 16-20. maddeler "Aile İçi Şiddetin Normalleştirilmesi" alt boyutlarını oluşturmaktadır. Ölçeğin tümünden elde edilen toplam puanların yüksek olması, bireyin aile içi şiddeti yorumlamada bilimsel ve hukuki alanlarda beklenen davranış ve tutumlara uyumlu görüşlere sahip olduğu, aile içi şiddete yönelik farkındalığının yüksek düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Ölçeğin Cronbach alpha katsayısı 0.92 ve alt boyutları için de 0.71 ile 0.92 arasında değiştiği bildirilmiştir (12). Bu çalışmada ise Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,90 olarak bulunmuştur. Ölçek alt boyutlarının Cronbach alpha katsayılarının da 0.79 ile 0.90 arasında değiştiği saptanmıştır.

Flört Şiddeti Ölçeği: Terzioğlu ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilen ölçek 1-5 arası puanlanan beşli likert tipinde 28 maddeden oluşmaktadır (13). Genel Şiddet, Fiziksel Şiddet, Duygusal Şiddet, Ekonomik Şiddet ve Cinsel Şiddet Alt Boyutu olmak üzere beş alt boyuta sahiptir. Ölçekte 23 madde ters yönde puanlanmaktadır (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 28). Ölçekteki madde puanlarının 1'e yaklaşması bireyin flört istismarını destekler yönde bir

tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.91, alt boyutlarının da Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları 0.72 ile 0.85 arasında değiştiği bildirilmiştir (13). Bu çalışmada ise cronbach alpha katsayısı 0,90 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin ise cronbach alpha iç tutarlılık katsayıları 0,58 ile 0,81 arasında değiştiği saptanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Veriler SPSS 25.0 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programında değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler birim sayısı (n), yüzde (%), aritmetik ortalama ve standart sapma ($\bar{x} \pm SS$), median, (en düşük - en yüksek) değerleri olarak verilmiştir. Verilerin normal dağılımı skewness-kurtosis testleri ile incelenmiştir. Normal dağılım göstermeyen verilerde değişken gruplarına göre Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. Gruplar arasındaki fark Post Hoc Test olan Tamhane's T2 ile analiz edilmiştir. Ölçek puanları arasındaki ilişkinin incelenmesinde Spearman korelasyon katsayısı analizleri kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik İlkeleri:

Araştırmaya başlamadan önce çalışmanın yapılacağı Fakülte Dekanlığından kurum izni ile Üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan etik onay alınmıştır (Karar no:2022-316). Öğrencilerden de sözel onam alınarak, çalışma Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $19,75 \pm 2,7$ (min:18, max:40) yıldır. Öğrencilerin %28,6'sı 1. sınıf, %20,9'u 2. sınıf, %25,1'i 3. sınıf ve %25,3'ü 4. sınıf hemşirelik öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin tamamına yakınının (%98,9) bekâr olduğu, %89,8'inin çalışmadığı, %67,2'sinin geliri giderine eşit olduğu saptanmıştır. %59,0'u öğrenci yurdunda kaldığını ve %78,2'si çekirdek aile tipinde yaşadığını belirtmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile Aile İçi Şiddet Farkındalık Ölçeği ve Flört Şiddeti Tutum Ölçeği puan ortalamaları karşılaştırmaları karşılaştırılmıştır. Buna göre, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ve yaşadıkları aile tipi ile aile içi şiddet farkındalıkları arasında istatistiksel açıdan

anlamli ilişki saptanmiŝtir ($p < 0,05$). Farkliliğın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Tamhane's T2 test sonucuna göre ise gruplar arasına fark görölmemiŝtir ($p > 0,05$). Öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısı ile aile içi şiddet farkındalıkları arasında istatikselsaçından anlamli ilişki saptanmiŝtir ($p < 0,05$). Bu farkliliğın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Tamhane's T2 test sonucuna göre ise 1-2 kardeşe sahip olan öğrencilerin 3 ve üzeri kardeşe sahip olan öğrencilere kıyasla

aile içi şiddet farkındalıklarının daha olumlu olduğu bulunmuştur. Çalışma durumlarına göre de çalışmayan öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıklarının çalışan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmiŝtir ($p < 0,05$). Öğrencilerin yaŝları, medeni durumları, yaşadıkları yer, ekonomik gelir durumları, anne ve babalarının eğitim durumları değişkenleri ile aile içi şiddet farkındalıkları arasında ise anlamli fark görölmemiŝtir ($p > 0,05$) (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile Aile İçi şiddet Farkındalık Ölçeği ve Flört şiddeti Tutum Ölçeği puan ortalamalarının karŝılaŝtırılması (n:454)

Değişkenler		n	%	AİşFÖ		FşTÖ	
				Ortanca (en düşük - en yüksek)	Test ve p değeri	Ortanca (en düşük - en yüksek)	Test ve p değeri
Yaş	18-21 yaş	293	64,5	58 (20-60)	U=23543,500 p=0,974	133 (55-140)	U=21697,500 p=0,157
	22 yaş ve üzeri	161	35,5	58 (39-60)		132 (53-140)	
Öğrenim gördüğu sınıf	1.sınıf	130	28,6	58 (20-60)	KW=8,233 p=0,041	133 (66-140)	KW=2,459 p=0,483
	2.sınıf	95	20,9	58 (34-60)		131 (55-140)	
	3.sınıf	114	25,1	58 (35-60)		132 (66-140)	
	4.sınıf	115	25,3	59 (40-60)		133 (53-140)	
Medeni durum	Bekar	449	98,9	58 (20-60)	U=832,000 p=0,307	132 (53-140)	U=698,000 p=0,145
	Evli	5	1,1	58 (40-60)		113 (84-140)	
Ekonomik gelir durumu	Gelir giderden az	115	25,3	58 (20-60)	KW=0,817 p=0,665	132 (55-140)	KW=0,412 p=0,814
	Gelir gidere eşit	305	67,2	58 (34-60)		132 (53-140)	
	Gelir giderden fazla	34	7,5	58 (40-60)		133,5 (83-140)	
Yaŝanılan yer	Aile yanı	156	34,4	58 (20-60)	KW=2,756 p=0,252	132 (55-140)	KW=6,352 p=0,042
	Ev arkadaŝı	30	6,6	58 (40-60)		131,5 (84-140)	
	Öğrenci yurdu	268	59,0	58 (34-60)		133 (53-140)	
Çalışma durumu	Çalıŝıyorum	46	10,1	56 (40-60)	U=7185,000 p=0,007	129,5 (83-140)	U=7395,500 p=0,018
	Çalıŝmıyorum	408	89,8	58 (20-60)		133 (53-140)	
Annenin eğitim durumu	Okur yazar değil	22	4,8	58,5 (38-60)	KW=4,047 p=0,256	127,5 (82-140)	KW=6,155 p=0,104
	ilkokul	211	46,5	59 (20-60)		133 (53-140)	
	Ortaokul	85	18,7	58 (34-60)		132 (71-140)	
	Lise ve üzeri	136	30,0	58 (34-60)			
Babanın eğitim durumu	Okur yazar değil	7	1,5	58 (50-59)	KW=1,033 p=0,793	128 (107-137)	KW=2,166 p=0,539
	Okuryazar-ilkokul	126	27,8	58 (34-60)		133 (55-140)	
	Ortaokul	70	15,4	58 (40-60)		133 (83-140)	
	Lise ve üzeri	251	55,3	58 (20-60)		132 (53-140)	
Aile tipi	Çekirdek	355	78,2	58 (34-60)	KW=7,238 p=0,027	133 (53-140)	KW=4,069 p=0,131
	Geniş	95	20,9	57 (20-60)		131 (82-140)	
	Parçalanmış	4	0,9	58,5 (56-60)		131,5 (128-139)	
Kardeş sayısı	Tek çocuk ^a	26	56,5	22 (38-60)	KW=10,787 p=0,005 b>c	130 (82-140)	KW=12,106 p=0,002
	1-2 kardeş ^b	244	59	26 (34-60)		133 (55-140)	
	3 ve üzeri ^c	184	58	40 (20-60)		131 (53-140)	

U=Mann-Whitney U testi, KW=Kruskal Wallis test istatistiği

Öğrencilerin flört şiddeti tutumları ile yaş, öğrenim gördükleri sınıf, medeni durum, aile tipi, ekonomik gelir durumu, anne ve babanın eğitim durumu değişkenleri arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Çalışma durumlarına göre ise çalışmayan öğrencilerin flört şiddeti tutumlarının çalışan öğrencilere göre daha olumlu olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Yaşadıkları yer ve sahip oldukları kardeş sayısı ile flört şiddeti tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0,05$) ancak yapılan Tamhane's

T2 test sonucuna göre gruplar arası fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 1).

Öğrencilerin %39'unun şiddete ilişkin eğitim aldığı, %61'inin de şiddete ilişkin eğitim almayı istediği saptanmıştır. Öğrencilerin %37,4'ünün şiddete tanıklık ettiği ve %15,4'ünün aile içi şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin 62,8'i çevrelerinde gerçekleşen şiddete tepki verdiklerini belirtirken, %34,1'i ise şiddetin türüne göre kararsız kalmayı tercih ettiklerini ifade etmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin şiddete ilişkin görüşlerinin dağılımı (n:454)

Değişkenler		n	%
Şiddete ilişkin eğitim alma durumu	Evet	177	39,0
	Hayır	277	61,0
Şiddete ilişkin eğitim alma isteğiniz	Evet	277	61,0
	Hayır	177	39,0
Şiddete tanıklık etme durumu	Evet	170	37,4
	Hayır	284	62,6
Aile içi şiddetin uygulanması durumu	Evet	70	15,4
	Hayır	384	84,5
Flört ilişkisinin olma durumu	Flört ilişkisinin hiç olmaması	224	49,3
	Flört ilişkisi devam ediyor	141	31,1
	Flört ilişkisi sona erdi	89	19,6
Flört ilişkisinde şiddete maruz kalma durumu	Evet	25	5,5
	Hayır	245	54,0
	Flörtüm yok	184	40,5
Partnere şiddet uygulama durumu	Evet	13	2,9
	Hayır	257	56,6
	Flörtüm yok	184	40,5
Çevresinde gerçekleşen şiddete tepki verme durumu	Evet	285	62,8
	Hayır	14	3,1
	Şiddet türüne göre kararsız kalma	155	34,1

Tablo 3. Öğrencilerin Aile İçi Şiddet Farkındalığı ve Flört Şiddet Tutum Ölçeği toplam ve alt boyutları puan ortalamaları

Ölçek	Ölçek Alt Boyutları	$\bar{x} \pm SS$	En Düşük –En Yüksek
Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği (AİŞFÖ)	Aile içi şiddetin tanımlanması	2,80±0,40	1,0-3,0
	Aile içi şiddetin sonuçları	2,87±0,31	1,0-3,0
	Aile içi şiddetin kabullenmesi	2,68±0,45	1,0-3,0
	Aile içi şiddetin normalleştirilmesi	2,81±0,41	1,0-3,0
AİŞFÖ Toplam Puan		2,79±0,30	1,0-3,0
Flört Şiddet Tutum Ölçeği (FŞTÖ)	Genel şiddet	4,63±0,55	1,80- 5,00
	Fiziksel şiddet	4,73±0,53	1,20-5,00
	Duygusal şiddet	4,60±0,56	1,17-5,00
	Ekonomik şiddet	4,34±0,64	1,20-5,00
	Cinsel şiddet	4,61±0,61	2,57-5,00
FŞTÖ Toplam Puan		4,57±0,48	1,74-5,00

Ortalama, SS: Standart Sapma

Tablo 4. FŞTÖ ile AİŞFÖ ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki korelasyon

Ölçek ve alt boyutları		AİŞFÖ	Aile içi şiddetin tanımlanması	Aile içi şiddetin sonuçları	Aile içi şiddetin kabullenilmesi	Aile şiddetin normalleştirilmesi
FŞTÖ	r	0,388	0,256	0,256	0,350	0,351
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Genel Şiddet	r	0,381	0,265	0,253	0,339	0,327
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Fiziksel Şiddet	r	0,306	0,205	0,199	0,286	0,276
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Duygusal Şiddet	r	0,234	0,163	0,178	0,195	0,222
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ekonomik Şiddet	r	0,296	0,192	0,211	0,270	0,284
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Cinsel Şiddet	r	0,295	0,214	0,240	0,254	0,299
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

r= Spearman korelasyon katsayısı

Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin "Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği" ve "Flört Şiddeti Tutum Ölçeği" toplam ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları Tablo 3'te gösterilmiştir. Buna göre, Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçek puan ortalaması $2,79 \pm 0,30$ 'dur. Bu sonuç ile öğrencilerin aile içi şiddete yönelik farkındalıklarının yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin, Flört Şiddeti Tutum Ölçek puan ortalaması ise $4,57 \pm 0,48$ olarak bulunmuştur (Tablo 3). Bu sonuç; öğrencilerin flört şiddetine yönelik sahip olduğu tutumlarının, flört şiddetini desteklemediğini göstermektedir (13).

Tablo 4'te öğrencilerin AİŞFÖ ile FŞTÖ ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki korelasyon gösterilmiştir. Buna göre, AİŞFÖ ile FŞTÖ arasında pozitif yönde, orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,388$, $p<0.001$). Öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıkları arttıkça flört şiddetine ilişkin olumlu tutumlarının da arttığı bulunmuştur. FŞTÖ'nin ve AİŞFÖ'nin çeşitli alt boyut puan ortalamaları arasında da pozitif yönde, orta ve zayıf düzeylerde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiler saptanmıştır ($p<0.001$) (Tablo 4) (14).

Tartışma

Hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalıklarının flört şiddetine etkisini incelemek amacıyla yapılan araştırma sonucunda, öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıkları arttıkça flört şiddetine ilişkin olumlu tutumlarının da arttığı, flört şiddetini desteklemedikleri bulunmuştur. Diğer yandan, öğrencilerin çeşitli tanıtıcı özellikleri ile aile içi şiddet farkındalık ve flört şiddeti tutum ölçek puanları arasında da anlamlı farklar olduğu saptanmıştır.

Buna göre, öğrencilerin medeni durum, yaş, ekonomik gelir durumu, yaşanan yer, anne ve babanın eğitim durumu, kardeş sayısı değişkenlerinin aile içi şiddet farkındalık düzeyini etkilemediğini belirlenmiştir. Çalışma sonuçları literatür ile paralellik göstermektedir (15-17). Aile tipine ilişkin ise parçalanmış aile tipine sahip öğrencilerin aile içi şiddete yönelik tutumlarının daha olumsuz olduğu bildirilmiştir (10,17). Diğer yandan, Kocak ve ark.'nın (2021) çalışmasında çekirdek aileye sahip olanların aile içi şiddet farkındalığı geniş ailede yaşayanlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur (18). Bu çalışmada

da aile tipi ile aile içi şiddet farkındalıkları arasında anlamlı fark saptanmıştır. İstatistiksel olarak gruplar arası anlamlı sonuç görülmemekle birlikte çekirdek aileye sahip olan öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sağlıklı ve etkili bir iletişimin olduğu ailede yaşayan öğrencilerin farkındalıklarının da daha yüksek olabileceği kanısındayız.

Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik tutumlarının belirlendiği tanımlayıcı bir çalışmada, dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin puan ortalamalarının birinci ve ikinci sınıftaki öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu bildirilmiştir (19). Bu çalışmada da öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile aile içi şiddet farkındalıkları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmış olup, sınıflar arası anlamlılık görülmemiştir. Ancak, son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olması, mezuniyete yakın öğrencilerden beklenen olası durum olmakla birlikte sevindiricidir. Bu sonuç, öğrenim görülen son sınıfta tüm alan derslerinin alınması, şiddet konularının işlenmesi, bakım planlarında aile içi şiddet vakalarının tartışılması ve dolayısıyla farkındalıklarının artması ile açıklanabilir. Bu çalışmada çalışmayan öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıklarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde ise çalışma durumunun aile içi şiddet farkındalık üzerinde etkisinin olmadığını gösteren çalışmalar mevcuttur (15, 20). Bu sonucun çalışmadaki öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%89.8) çalışmayan grupta bulunması ile ilişkili olduğu düşünülmüştür. Çalışmamızda 1-2 kardeşe sahip olan öğrencilerin aile içi şiddete yönelik tutumlarının 3 ve daha fazla kardeşi olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Benzer olarak, Bulut'un (2015) çalışmasında da 1, 2 ve 3 kardeşe sahip olan öğrencilerin 4 ve üzeri kardeşi olanlara kıyasla aile içi şiddete yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu; 4 ve üzeri kardeşe sahip olan katılımcıların ailelerinin düşük sosyo-ekonomik durumlarının olabileceği, maddi sorun kaynaklı farklı şiddet türlerinin de olabileceği bildirilmiştir (19). Bununla birlikte, kardeş sayısı arttıkça, aile içi sağlıklı iletişimde ve sevgi gösteriminde azalma olabileceği de düşünülmektedir.

Öğrencilerin flört şiddeti tutumları ile yaş, öğrenim gördükleri sınıf, medeni durum, aile tipi, ekonomik gelir durumu, anne ve babanın

eğitim durumu değişkenleri arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Elde edilen bulgular literatür ile paralellik göstermektedir. Benzer sonuçlar Kök ve ark.'nın (2022), Barroso-Corroto ve ark.'nın (2022), Selçuk ve ark.'nın (2018) üniversite öğrencilerinde yaptıkları çalışmalarda da bildirilmiştir (21-23). Bu çalışmada öğrencilerin kaldıkları yer ile flört şiddeti tutumları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur; ancak gruplar arası anlamlı fark görülmemiştir. Öğrencilerin flört şiddeti tutumlarının araştırıldığı farklı bir tanımlayıcı çalışmada ise aile tipi, kardeş sayısı, yaşanan yer, ekonomik gelir durumu, babanın eğitim durumu, çalışma durumu değişkenlerinde fark bulunmazken birinci sınıf öğrencilerinin, annesi okur- yazar olmayanların, özel yurt ve arkadaşlarla kalanların flört şiddeti tutumlarının olumsuz olduğu; flört şiddetini kabul ettikleri bildirilmiştir (24). Bu durum, üniversite yıllarında artan bağımsızlık, akranlar arasında kabullenilme kaygısı ile akran baskısına yatkınlıklarından kaynaklı olabileceği, eğitim gördükleri sınıf düzeyi arttıkça, aldıkları eğitime paralel olarak şiddete yönelik tutum ve davranışlarının olumlu yönde gelişebileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Öğrencilerin Flört Şiddeti Tutum Ölçek puan ortalaması ise $4,57 \pm 0,48$ olarak bulunmuştur. Ölçek puanının beşe yaklaşması öğrencilerin flört şiddetini desteklemediğini göstermektedir. Dolayısıyla, araştırma sonucu gelecekte bireylere bakım verecek, onları şiddetten koruyacak olan hemşire adaylarının flört şiddetini desteklememesi açısından oldukça önemlidir. Literatürde aynı ölçeğin kullanıldığı çalışmalardan olan Karadayı'nın (2020) üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin puan ortalaması 4.51 ± 0.39 , Devrim ve Beydağ'ın (2022) hemşirelik öğrencilerinde yaptıkları çalışmada $4,53 \pm 0,96$ ve Şenol ve ark.'nın öğretmen adaylarında yaptığı çalışmada da 4.57 ± 0.37 olarak bildirilmiştir (25-27). Çalışmamızda, Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçek puan ortalaması 2.79 ± 0.30 olarak saptanmıştır. Ölçek puanı arttıkça, farkındalığın arttığı, bireyin aile içi şiddeti yorumlamada olumlu görüşe sahip olduğu bildirilmiştir (12). Literatürde aynı ölçek ile yapılan çalışmalardan olan Günay'ın sosyal hizmet öğrencilerinde ve sosyal hizmet çalışanlarında yaptıkları çalışmasında ölçek puan ortalaması 2.85 ± 0.24 , Aydın ve Parlak'ın sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde yaptıkları

çalışmada ise 1.84 ± 0.33 olarak bildirilmiştir (15,20). Dolayısıyla, geleceğin hemşireleri olacak öğrencilerin aile içi şiddet farkındalıklarının benzer yaş grubunda yürütülen çalışmalara kıyasla daha yüksek bulunduğu söylenebilir. Bu durum, hemşirelik müfredatında şiddet konularının işlenmesi, şiddete ilişkin farkındalık seminerlerinin sıklıkla düzenlenmesi, kulüp etkinliklerinde şiddet temalarının işlenmesinden kaynaklanabilir.

Diğer yandan, öğrencilerin %39,0'u şiddete ilişkin eğitim aldığını belirtirken, %61,0'i de şiddete ilişkin eğitim almayı istemektedir. Öğrencilerin eğitim almak istemesi umut verici olsa da çevresinde gerçekleşen şiddete karşı, şiddet türüne göre kararsız kalmayı tercih edenlerin oranı (%34,1) kaygı vericidir. Geleceğin hasta hakları savunucuları olan, hasta/sağlıklı bireylere bakım verecek olan hemşire adaylarının her koşulda şiddetin karşısında olması beklenmektedir. Dolayısıyla, üniversitelerde şiddete ilişkin eğitim seminerlerinin, ders içeriklerinin, projelerin artırılması, seçmeli ders olarak müfredatlara eklenmesi öğrencilerin bireysel ve mesleki yaşamlarında hem bilişsel hem de davranışsal değişime yol açması açısından oldukça önemlidir.

Hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalıklarının flört şiddetine olan etkisine bakıldığında iki değişken arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, aile içi şiddeti yorumlamada bilimsel ve hukuki alanlarda beklenen davranış ve tutumlarla uyumlu görüşlere sahip; aile içi şiddete yönelik farkındalığı yüksek olan öğrencilerin flört şiddetini desteklemediğini saptanmıştır. Uluslararası literatürde, ailede şiddeti destekleyen tutumların partner şiddetinin önemli yordayıcıları olabileceği vurgulanmıştır (28, 29). Aile içi şiddete maruz kalan, farkındalıkları olmayan öğrencilerin daha fazla flört şiddeti ile karşılaştığı belirtilmiştir (4, 30). Ulusal literatürde ise bu iki ölçek arasındaki korelasyonu değerlendiren çalışmaya henüz rastlanmamıştır. Bu doğrultuda, araştırmadan elde edilen sonuçlar literatüre oldukça faydalı olacak, sonraki araştırmalar için kaynak oluşturacaktır.

Sonuç

Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalıklarının yüksek olması ve flört şiddetini desteklememeleri özelden kendi ve bakım verdikleri bireyin sağlığı, genelde ise toplum sağlığı açısından oldukça önemlidir. Nitekim,

geleceğin hemşireleri olacak bu öğrencilerden hasta/birey sağlığını koruyarak toplum sağlığının geliştirilmesi beklenmektedir. Ülkemizde geçerli olan Hemşirelik yönetmeliğinde de hemşirelerin görev yetki ve sorumlulukları arasında bakım verdiği bireylerden şiddet öyküsünü alması, risk düzeyini değerlendirmesi, şiddete ilişkin koruyucu müdahaleleri gerçekleştirilmesi ve bu doğrultuda bireye, aileye ve topluma danışmanlık yapması yer almaktadır (11).

Öğrencilerin eğitim gördükleri üniversitelerde aile içi şiddet, flört şiddeti ve diğer tüm şiddet türlerine ilişkin farkındalık eğitimlerin yapılması, broşür ve el kitapları dağıtılması, panolara resimli bilgilendirme yazılarının asılması, online ve yüz yüze toplantılar yapılması, hemşirelik bakım planlarında şiddet öyküsünün tartışılması, eğitim videolarının paylaşılması, önerilmektedir. Böylece özelden genele, birey ve toplum sağlığının da korunması amaçlanmıştır olacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın, tek bir üniversitede ve hemşirelik öğrencileriyle gerçekleştirilmiş olması araştırmanın sınırlılıklarındandır. Bu nedenle çalışmanın sonuçları topluma genellenemez.

Teşekkür

Çalışmaya katılan öğrencilere teşekkür ederiz.

İletişim: Dr. Öğr. Üyesi Şükran Başgöl
E-Posta: sukran.basgol@omu.edu.tr

Kaynaklar

1. World Health Organization, 2020, Accessed September 27, 2022, at https://www.euro.who.int/en/SDG_factsheets
2. Fidan F, Yeşil Y. Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi* 2018;4(1):16-24.
3. Koçak YÇ, Can HÖ. Flört şiddeti: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Türkiye Klinikleri Obstetric-Women Health and Diseases Nursing-Special Topics* 2019;5(3): 43-53.
4. Gover AR, Kaukinen C, Fox KA. The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal of Interpersonal Violence* 2008; 23(12):1667-1693.
5. Wolitzky-Taylor KB, Ruggiero KJ, Danielson CK, Resnick HS, Hanson RF, Smith D, et al. Prevalence and correlates of dating violence in a national sample of adolescents. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 2008;47(7):755-762.
6. Ishola SA. Domestic Violence: The Nigerian Experience. *Asia-Africa Journal of Mission and Ministry* 2016; 13:3-16.
7. Walsh J, Spangaro J, Soldatic K. Global understandings of domestic violence. *Nursing and Health Sciences* 2015;1-4.
8. Cavanagh K, Humphreys C, Laing L. Social work and domestic violence: Developing critical and reflective practice. *Social Work and Domestic Violence*, 1st ed. Sage Publications; 2013.p.140-145.
9. Güzel B, Camadan F. Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddet farkındalığının açıklanmasında aktif yurttaşlık öz-yeterlik algısı ve çeşitli demografik değişkenlerin rolü. *İmgelem* 2021; 5(9): 479-505.
10. Vural PI, İnangil D, Körpe G. Üniversite öğrencilerinin şiddete ve aile içi şiddete yönelik tutumları ve ilişkili faktörler. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi* 2020;3(3):272-279.
11. Sağlık Bakanlığı. Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. *Resmî Gazete* 2020
12. Özyürek A, Kurnaz FB. Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği: Güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi* 2019; 9(1): 227-250.
13. Terzioğlu F, Gönenç İM, Özdemir F, Güvenç G, Kök G, Sezer NY. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2016; 19(4):225-232.
14. Schober P, Boer C, Schwarte LA. Correlation coefficients: appropriate use and interpretation. *Anesthesia & Analgesia* 2018;126(5):1763-8.
15. Aydın Ş, Parlak AG. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Aile İçi Şiddet Farkındalığı ve Etkileyen Faktörler: Tanımlayıcı Kesitsel Araştırma. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi* 2022; 14(2):570-80.
16. Johnson SE. Awareness Of Domestic Violence: A Cross Sectional Study Of University Students California State University, San Bernardino. In *Southern California, Electronic Theses, Projects, and*

- Dissertations 2020.
17. Güven E, Altay B. Hemşirelik Birinci ve Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Yönelik Tutumlarının ve Akademik Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi* 2020; 5(2):214-221.
 18. Kocak AU, Lok N, Lok S. Evaluation of a sports center registered to individuals of domestic violence awareness. *Science, Movement and Health* 2021;21(1):10-4.
 19. Bulut M.B. Üniversite Öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Yönelik Tutumları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2015;3(7): 403-415.
 20. Günay M. Sosyal Hizmet Öğrencilerinde ve Sosyal Çalışmacılarda Aile İçi Şiddet ve Çocuğa Yönelik Şiddet Farkındalıklarının İncelenmesi: İstanbul İli Örneği. Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi 2021.
 21. Kök G, Karaman S, Özer E, Özbek N, Uçar AK, Güvenç G. Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ile Flört Şiddetine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2022;9(2):167-176.
 22. Barroso-Corroto E, Cobo-Cuenca AI, Laredo-Aguilera JA, Santacruz-Salas E, Pozuelo-Carrascosa DP, Rodríguez-Cañamero S, et al. Dating violence, violence in social networks, anxiety and depression in nursing degree students: A cross-sectional study. *Journal of Advanced Nursing* 2022;1-13. doi: 10.1111/jan.15170
 23. Selçuk KT, Avcı D, Mercan Y. Üniversite öğrencilerinde Flört Şiddetine Maruziyet: Flört Şiddetine Yönelik Tutumların ve Toplumsal Cinsiyet algısının Şiddete Maruziyet ile ilişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2018;9(3):302-8.
 24. Öztürk R, Mete D, Altıntaş M, Pekmez MA. Sağlık Bilimleri Öğrencilerinin Flört Şiddeti Tutumlarının Şiddete Karşı Profesyonel Roller ile İlişkisi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care* 2021;15(1):142-153.
 25. Karadayı A. Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısı ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğin flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumlara etkisi. Haliç Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi 2020.
 26. Devrim SB, Beydağ KD. Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısının Flört Şiddeti Tutumuna Etkisi. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2022;2(2): 413-423.
 27. Şenol A, Albayrak İ, Uluman Mert, M. Flört şiddeti tutumlarının belirli değişkenler ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlara göre incelenmesi. *JRES* 2022; 9(1):113-131. doi: 10.51725/etad.1028491
 28. Kalaitzaki AE. The pathway from family violence to dating violence in college students' relationships: A multivariate model. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 2019;28(3):313-33.
 29. Machado C, Caridade S, Martins C. Violence in juvenile dating relationships self-reported prevalence and attitudes in a Portuguese sample. *J Fam Violence*. 2010;25(1):43-52. doi:10.1007/s10896-009-9268-x
 30. Paat YF, Markham C. The roles of family factors and relationship dynamics on dating violence victimization and perpetration among college men and women in emerging adulthood. *Journal of interpersonal violence* 2019;34(1):81-114.